
Breves vocabularios da caza e da pesca

MARTA DACOSTA ALONSO
ALFREDO LÓPEZ FERNÁNDEZ

Os presentes vocabularios¹ recollen unha serie de palabras que poden ofrecer dúbida ás persoas que se vexan na necesidade de utilizar vocabulario relacionado coas actividades da caza ou da pesca. Trátase dunha *proposta* que tras ter que enfrontarnos á tradución de pequenos textos sobre a caza e a pesca en Galicia consideramos que era oportuno facer, e con ela queremos contribuír ó labor de recuperación do léxico do noso idioma.

No momento de iniciar este traballo non estaba publicado ningún vocabulario sobre este tema. Posteriormente, a Xunta de Galicia publicou un libro sobre a caza² do que se pode extraer algún vocabulario e que, na medida en que puidemos, foi tido en conta por nós, anque non sempre estivemos de acordo cos termos que se propoñan.

Os vocabularios que hoxe presentamos, ó igual cás traducións que foron o seu punto de partida, foron realizados por dúas persoas que tentaron poñer en práctica o método recomendado por Manuel Alvar para a realización deste tipo de traballos³. Deste xeito ós coñecementos do filólogo sumáronse os do naturalista, co que estes breves vocabularios resultaron non só enriquecidos, senón mesmo posibles, pois doutro xeito o traballo illado de cada un dos autores non conduciría a nada, xa que se o naturalista podía descoñecer cales son as solucións idóneas para o galego, o lingüista podía non ter o coñecemento necesario das cousas ás que pretende dar nome.

As entradas son os termos galegos seguidos da correspondente tradución ó castelán, a excepción de casos en que ou ben non teñen correspondencia nesa lingua ou ben se descoñece a especie animal á que se refire a entrada. Indícase logo a categoría gramatical e o xénero da palabra en cues-

¹ Queremos expresa-lo noso agradecemento a Manuel González González e ó Instituto da Lingua Galega pola axuda que nos prestou ó permitímo-lo uso da súa documentación lingüística.

² *Guía das especies cazables*, Santiago, Consellería de Agricultura, Gandería e Montes, Xunta de Galicia, 1992.

³ Manuel Alvar, "Ictionimia y geografía lingüística", *RFE*, LIII, 1972. Marta Dacosta é licenciada en Filoloxía Galego-Portuguesa e Alfredo López en Bioloxía.

tión, sempre con referencia á entrada (non á tradución). Nos casos en que a entrada é unha frase, a categoría e o xénero serán os do núcleo da frase. A continuación aparece o nome científico cando a entrada é o nome dun animal. Finalmente, e cando se considerou oportuno, ben por romper con esa tradición de certos dicionarios en que os nomes de animais e vexetais son definidos unicamente con criterios científicos, ben por tratarse dunha proposta, aparecerá a definición e en ocasións unha pequena explicación. Son moitas as palabras que anque non presentan problemas de tradución e coincide a forma galega coa castelá, aparecen neste vocabulario. A razón é que se trata de cultismos, de aí a similitude entre as dúas linguas, que nos pareceu oportuno fixar dunha forma definitiva.

A nosa intención é fixar unha serie de termos que nos parecen necesarios na linguaxe culta e científica, pero non pretendemos modificar ou introducir na lingua falada formas das que os falantes habituais nunca tiveron necesidade. Algunhas das propostas aquí presentadas serán posiblemente discutibles e nese caso deberán ser melloradas. En calquera caso pedimos desculpas anticipadas polos posibles erros do traballo, ás veces inevitables, debido, en parte, á falta de tempo para deliberar sobre determinadas formas e á propia dificultade do traballo, ou, como non, imputables ó propio descoñecemento dos autores.

I. DA CAZA:

Abrigo: abrigo. S.m. Lugar que serve para refuxio dun animal.

Agardo, ó: al aguardo, a la espera. Loc. Modalidade de caza que consiste en buscar, localizar e seguir a peza ata encontrar o lugar idóneo para darlle caza.

Agrupamento de reses: agrupamiento de reses. S.m.

Aguia real: águila real. S.f. (*Aquila chrysaetus*)

Amencer: amanecer. S.m.

Amoladeira: amoladera. S.f. Cairo inferior do porco bravo que recibe este nome pola súa similitude coa pedra amoladeira, debido ó roce co cairo superior. Esta palabra foi proposta por estar emparentada co castelán, onde designa concretamente os cairos inferiores do porco bravo, e co portugués, onde designa a pedra amoladeira que serve como intrumento para afiar, e ademais, pola similitude desta acción coa que se produce entre os cairos superiores e inferiores no porco bravo.

Anfibio: anfibio. S.m.

Arbore: árbol. S.f.

Arbusto: arbusto. S.m.

Área boscosa: área boscosa. S.f.

Área de refuxio: área de refugio. S.f.

Arma de fogo: Arma de fuego. S.f.

Atardecer: atardecer. V.

Avermellado: rojizo. Adx. Que tende ó vermello.

Ave de curral: ave de corral. S.f.

Ave de rapina: ave de rapiña. S.f.

Ave silvestre: ave salvaje. S.f.

Baga: baya. S.f. Froito carnoso de moitas árbores que serve de alimento ós animais.

Baldío: baldío. S.m.

Batedor: batidor. S.m. Cazador que caza segundo a modalidade da batida.

Batida: batida. S.f. Modalidade de caza menor similar a unha montería en pequena escala (ver montería).

Bebedoiro: bebedero. S.m. Lugar utilizado habitualmente por certos animais para beber.

Bidueiro: abedul. S.f. Outras variantes para designar esta especie arbórea son: *abidueira*, *bídalo*, *bido*, *bidueira*.

Bosque caducifolio: bosque caducifolio. S.m. Bosque constituído fundamentalmente por especies vexetais de folla caduca.

Bosque: bosque. S.m. Espacio formado por un conxunto de vexetais en que predominan as árbores (de diferentes especies ou non).

Bosquete: bosquete. S.m. Bosque baixo de árbores novas e matogueira.

Bulbo: bulbo. S.m.

Busca: búsqueda. S.f.

Cacería: cacería. S.f.

Cairos: colmillos. S.m. Dentes afiados situados entre o último incisivo e a primeira moa. No caso do porco bravo reservaremos este nome para os superiores, mentres que os inferiores recibirán o nome de *amoladeiras*.

Camada: camada. S.f. Conxunto de crías dun mamífero resultantes do mesmo parto.

Cama: cama. S.f. Lugar que serve de abrigo e crianza a un animal.

Campiña: campiña. S.f.

Can asilvestrado: Perro salvaje. S.m. Can que vive fóra do ámbito doméstico e desenvolve uns hábitos de vida similares ós do lobo, co que está emparentado.

Caparro: corcino. S. Cría do corzo. Dise tamén caparo. Con respecto a esta forma debemos constatar que aparece como esdrúxula nos dicionarios de Eladio Rodríguez e X.L. Franco Grande, mentres que presenta acentuación paroxítona nos de Alonso Estravís e X.G. Feixó Cid⁴.

Cargador: cargador. S.m. Persoa que carga as armas. Parte dunha arma en que se coloca a munición.

Carreiro: senda. S.m.

Carroña: carroña. S.f.

Casca: corteza. S.f. Cobertura externa de moitos vexetais, nomeadamente as árbores e os arbustos.

Caza maior: caza mayor. S.f. Modalidade de caza que consiste en capturar animais de grande envergadura, polo seu tamaño ou polo seu peso: corzo, cervo, porco bravo ...

Caza menor: caza menor. S.f. Modalidade de caza que consiste en capturar animais de pequeno tamaño: coello, raposa, perdiz ...

Cazador: cazador. S.m.

Cazapo: gazapo. S.m. Cría do coello.

Cazar: cazar. V.

Cercado cinxético: cercado cinxético. S.m. Lugar cercado e aillado destinado á caza.

Cérvido: cérvido. Adx. Que pertence á familia dos cérvidos (mamíferos artiodáctilos caracterizados porque os machos presentan unha cornamenta renovable anualmente: cervo, corzo ...).

Cervo: ciervo. S.m. (*Cervus elephanus*) Ver veado.

Chaira: llanura, planicie. S.f.

Charca: charca. S.f.

Cincento: ceniciento. Adx. Que é da cor da cinza (aplicado á cor da pelame dos animais ou á pluma das aves). Variante: *cinsento*.

Cinxético: cinxético. Adx. Da caza. Que ten que ver coa caza.

Cobertura vexetal: cobertura vexetal. S.f.

Cobrar as pezas: cobrar las piezas. V. Recoller as pezas unha vez cazadas, actividade que pode estar reservada ó can.

Coello: conejo. S.m. (*Oryctolagus cuniculus*)

Cogumelo: seta. S.m.

⁴ Eladio Rodríguez González, *Diccionario enciclopédico gallego-castellano*, Vigo, Galaxia, 1958. X.L. Franco Grande, *Diccionario galego-castelán*, Vigo, Galaxia, 1983 (8ª ed.). Isaac Alondo Estravís, *Dicionário de Língua Galega*, Madrid, Alhena, 1986. X.G. Feixó Cid e outros, *Diccionario da lingua galega*, Vigo, Ir Indo, 1986.

Cómaro: ribazo. S.m. Porción de terreo sen cultivar que rodea as terras de labor, xeralmente un pouco elevada, e na que adoita haber pedras ou herba.

Comedeiro: comedero. S.m. lugar en que os animais se alimentan habitualmente.

Consanguinidade: cosanguinidade. S.f.

Contaxe: conteo. S.f.

Corna: cornamenta. S.f.

Corta: Musaraña. S.f. (*Crocidura* sp.) Mamífero de pequeno tamaño (quizais o máis pequeno de todos) que se alimenta de insectos.

Córvido: córvido. Adx. Ave pertencente a unha familia que ten como especie máis destacada o corvo, de onde lle vén o nome.

Corzo: corzo. S.m. (*Capreolus capreolus*) Mamífero ruminante de pequeno tamaño que presenta corna nos machos, a cal se caracteriza por ter poucas puntas e ser renovable cada ano.

Couto: coto. S.m. Lugar acoutado onde se desenvolve unha determinada actividade, como por exemplo a caza.

Crianza: crianza. S.f.

Depredador: depredador. S.m. Dise tamén *predador*.

Descaste: descaste. S.m. Eliminación de individuos fóra da tempada de caza para regular o crecemento dunha poboación.

Desmoucha: desmoche. S.m. Caída da cornamenta nos cervos e outros animais de características similares (cérvidos).

Desteta: destete. S.f. Momento en que a cría dos mamíferos deixa de mamar e comeza a alimentarse por si mesma. Finalización do período de lactancia.

Dexeneración cinxética: degeneración cinxética. S.f. Diminución dunha poboación, causada pola presión cinxética, que altera os parámetros de desenvolvemento normal da mesma.

Eliminación selectiva: Eliminación selectiva. S.f. Captura de animais segundo un(s) determinado(s) criterio(s) co fin de manter estable a poboación.

Encame: encame. S.m. Lugar entre herbas ou matogueiras en que se agacha o animal e permanece inmóbil.

Excretar: excretar. V.

Exemplar levantado: exemplar levantado. S.m. Animal que foxe ó ser descuberto no seu encame.

Fozada: hozada. S.f. Levantamento ou removemento de terra feito polo porco bravo co fociño (serve como rastro da súa presenza).

Fruxivoro: frugívoro. Adx. Que se alimenta de froita.

Galgo, con: galgo, con. S.m. Modalidade de caza que consiste en bater o terreo con galgos atrelados que se soltan cando a lebre é levantada do encame.

Galgos atrelados: galgos atraillados. S.m. Conxunto de galgos (ou simplemente cans de caza) atados, normalmente cunha tira de coiro, que se utilizan nas batidas para levantar as lebres do encame.

Gallado: horquillón. Adx. (Macho adulto do cervo) que ten unha idade comprendida entre tres e catro anos e que se caracteriza por presentar cornos con varias puntas pero sempre en menor número cós machos máis vellos. Propoñemos a forma derivada de *galla* polo significado da propia forma, que indica a bifurcación do corno do cervo, semellante á bifurcación dun pao ou dunha árbore. En canto ó sufixo parecenos máis apropiado a forma en -do, relacionada cos participios e coa formación de adxectivos, anque supón unha base verbal. Tendo en conta que estamos ante un sufixo caracterizador e que a base é un substantivo, é posible que fose máis acorde coa gramática unha forma como "galludo", "galleiro" ou "galloso", entre outras. Parécenos máis apropiada a forma *gallado* por ser este adxectivo xa utilizado para calificar outros animais, así no *Diccionario Xerais da lingua*⁵, onde aparece recollido este adxectivo como "bifurcado", "vaca que se caracteriza por te-los cornos virados para adiante", e "galo sen crista".

Gato bravo: gato montés. S.m. (*Felix silvestris*)

Gato asilvestrado: gato salvaje. S.m. Gato que vive fóra do ámbito doméstico, desenvolvendo uns hábitos de vida similares ós do gato bravo, co que está emparentado.

Grupo fecal: grupo fecal. S.m. Conxunto de feces ubicadas nun mesmo lugar.

Hábitat: hábitat. S. m. Lugar que presenta unha serie de trazos hábiles para a vida dunha especie animal determinada.

Hemorraxia vírica: hemorragia vírica. S.f. Enfermidade vírica dos coellos que se caracteriza pola aparición de hemorraxias.

Incubación: incubación. S.f.

Itinerario: itinerario. S.m.

Lameiro: prado, braña. S.m. No *Vocabulario das ciencias naturais*⁶ a entrada castelá "barrizal" é traducida, ó igual cá forma "ciénaga", como:

⁵ C. Ares Vázquez e outros, *Diccionario Xerais da lingua*, Vigo, Ed. Xerais, 1988 (2ª ed.).

⁶ A.A.V.V. *Vocabulario das ciencias naturais*, Santiago, Consellería de Educación e Ordenación Universitaria, Xunta de Galicia, 1991.

lameira, lodeiro, lamazal, trolleiro, bulleiro, tremedal, tremo, tremedeiro, lameiro. Nunha obra anterior, o *Diccionario da lingua galega*⁷, diferénciase entre o substantivo masculino *lameiro* ("terreo encharcado en auga no que nace herba pero que non se pode cultivar porque hai demasiada humidade"), que ten como sinónimo *braña*, e un substantivo feminino *lameira* ("sitio con moita lama"), que ten, á súa vez, os seguintes sinónimos: *bulleiro* e *trollo*. O *Diccionario manual da lingua galega*⁸ dá como tradución de *lameiro*, prado e braña, e de *lameira*, barrizal. Tendo en conta que este termo se utiliza para referirse ó hábitat do porco bravo, e cal é o hábitat deste animal para a *Guía das especies cazables*, a forma apropiada sería *lameiro* ou *braña*, castelán: "prado, braña". A definición apropiada de *lameiro* é a contida no *Diccionario da lingua galega*, sen esquecer, por tanto, as diferencias entre a forma feminina e a masculina. Con respecto ó hábitat do porco bravo pode ser tanto un *lameiro* coma unha *lameira* entendendo esta coma "terreo cheo de lama".

Landra: bellota. S.f.

Larada: piara. S.f.

Lebre: liebre. S.f. (*Lepus capensis*)

Levantar do encame: levantar del encame. V. Facer fuxir un animal do lugar onde se agacha.

Lince: lince. S.m. (*Felix lynx*)

Loitadeira: luchadera. S.f. Punta máis baixa da cornamenta dos cérvidos.

Man, en: mano, en. S.f. Modalidade de caza que consiste en que poucos cazadores avanzan en liña en compañía de cans que levantan e cobran a peza.

Manda de cans: jauría. S.f.

Mantemento estable da poboación: mantenimiento estable de la población. S.f.

Matogueira: matorral. S.f.

Método de transecto lineal: método de transecto lineal. S.m. Técnica de mostraxe baseada en percorridos regulares, sempre da mesma lonxitude, feitos en liña recta.

⁷ *Diccionario da lingua galega*, Santiago, Real Academia Galega, Instituto da Lingua Galega, 1990.

⁸ *Diccionario manual da lingua galega*, La Voz de Galicia, 1991.

Micromamífero: micromamífero. S.m. Animal da clase dos mamíferos caracterizado polo seu pequeno tamaño, que é roedor ou insectívoro (que se alimenta de insectos).

Mixomatose: mixomatosis. S.f. Enfermidade infecciosa dos coellos que se caracteriza por inflamacións da pel e das mucosas.

Montería: montería. S.f. Modalidade de caza maior que consiste en levantar as pezas dos lugares en que se agachan axotándoas co can.

Mostraxe: muestreo. S.f.

Mostraxe de sinais: muestreo de sinais. S.f. Método que consiste no estudo dos rastros dos animais para detectar a súa presenza e abundancia.

Mustélido: mustélido. Adx. Que pertence á familia dos mustélidos (mamíferos carnívoros de pelame vistosa e suave: marta, lontra, doniña, armiño...)

Peche do período hábil de caza: cierre del período hábil de caza. S.m.

Pegada: huella. S.f.

Pelame: pelambre. S.f. cuberta de pelo que serve de protección e característica diferenciadora a moitos animais vertebrados.

Percorrido: recorrido. S.m.

Perdigón: perdigón. S.m. Cría da perdiz. Existe ademais a variante *perdigoto*.

Perdiz rubia: perdiz común. S.f. (*Alectoris rufa*)

Peza: pieza. S.f. Animal cazado ou susceptible de selo.

Plano cinxético: plan cinético. S.m.

Poboación primaveral: población primaveral. S.f.

Poboación principio de tempada: población principio de temporada. S.f.

Podengo: podenco. S.m.

Polo (inmaduro): pollo. S.m. De ter que traducir o castelán *igualón*, polo da perdiz que comeza a asemellarse ós adultos, propoñemos esta forma. En castelán hai tres termos para designar a cría, *perdigón*, o inmaduro, *igualón*, e o adulto, *perdiz*. No galego só atopamos dous termos específicos e ademais coincidentes co castelán: *perdigón* e *perdiz*, pero non atopamos un termo específico para o inmaduro, polo que tomando como punto de partida a designación dos inmaduros noutras especies de aves, adoptamos o termo *polo* para designalo, e propoñémolo como tradución para *igualón*. A favor da necesidade de propoñer este terceiro termo, está o feito de que na perdiz, coma no porco bravo, se diferencian perfectamente tres estados, é dicir, unha cría non se confunde cun inmaduro e, á súa vez, este non se confunde co adulto.

Porco bravo: jabalí. S.m. (*Sus scrofa*) Existen tamén as variantes *xabarin* e *xabaryl*.

Posta: puesta. S.f. Conxunto de ovos postos a un tempo pola mesma femia.

Posto: puesto. S.m. Lugar que ocupa ou que lle corresponde a cada cazador.

Prismáticos: prismáticos. S.m.p.

Raión: rayón. S.m. Cría do porco bravo de curta idade que recibe este nome por presentar unha pelame caracterizada por raias lonxitudinais.

Raposa: zorro. S. (*Vulpes vulpes*) Esta palabra en galego presenta máis variantes: raposo, golpe.

Rastro: rastro. S.m. Sinal deixado por un animal que permite detectar o seu paso por un lugar.

Rececho: rececho. S.m. Modalidade de caza que consiste en esperar a entrada da peza nun punto estratéxico. Esta palabra non puido ser documentada no galego pero foi adoptada debido a que está documentada na *Guía das especies cazables*.

Reclamo: reclamo. S.m. Engano para atraer unha peza e que poida ser cazada.

Res: res. S.m. Cabeza de gando.

Resto fecal: resto fecal. S.m.

Restreba: rastrojo. S.f.

Roseta: roseta. S.f. Base do corno nos cérvidos caracterizada polas súas protuberancias.

Roxo: rojizo. Adx. Que é de cor castaña tirando a vermella.

Salto, ó: salto, al. S.m. Modalidade de caza en que hai un único cazador en compañía dun can ou podenco que levanta e cobra as pezas

Sebe: seto. S.f. Valo feito con silvas, varas, ramas.

Secretario: secretario. S.m. Persoa que acompaña ó cargador e ó cazador en cada posto de caza durante unha batida.

Tempada: temporada. S.f.

Terreo a barbeito: terreno a barbecho. S.m.

Tobo: madriguera. S.m.

Varal: vareto. Adx. (Macho non adulto do cervo) que ten unha idade comprendida entre un e dous anos e que se caracteriza por presentar cornos dunha soa punta. Propoñemos a forma *varal* como adxectivo derivado do substantivo *vara* mediante o sufixo caracterizador: *-al*.

Veado: venado. S.m. Macho adulto do cervo (nomeadamente os de idade superior a catro anos) que se caracteriza polos seus grandes cornos que poden ter desde seis ata oito puntas.

Vermello: bermejón. S.m. Porco bravo inmaduro que se caracteriza pola súa cor vermella.

Vegetación arbustiva: vegetación arbustiva. S.f.

Zona boscosa: zona boscosa. S.f.

Zona húmida: zona húmeda. S.f.

II. DA PESCA:

- Anádromo*: anádromo. Adx. Que remonta o río desde o mar para reproducirse.
- Anguía amarela*: anguila amarilla. S.f. (*Anguila anguila*). Anguía que vive no río, recibe este nome pola súa coloración.
- Anguía europea*: anguila europea. S.f. (*Anguilla anguilla*).
- Anguía prateada*: anguila prateada. S.f. (*Anguila anguila*) Anguía que inicia a volta cara ó mar despois de vivir no río.
- Angula*: angula. S.f. (*Anguila anguila*) Anguía xuvenil que entra nos ríos procedente do mar. Recibe tamén o nome de *meixón*.
- Barbo*: barbo. S.m. (*Barbus barbus bocagei*).
- Boga*: boga. S.f. (*Chondostoma polylepis*).
- Bogardo*: S.m. O *bogardo* aparece recollido na fala de Goián e vén ser unha especie de boga ou un peixe pequeno coma a sardiña, de cor prateada, que se dá moi frecuentemente no Miño. Neste caso o científico pode intuír unha posible caracterización do *escalo*, pero isto non é suficiente para esclarecer a que especie se pode referir este nome.
- Cama*: cama. S.f. Lugar en que o peixe deposita os seus ovos. Frezadeiro.
- Cana*: caña. S.f. Instrumento utilizado na pesca.
- Catádromo*: catádromo. Adx. Que vive no río e se despraza ó mar para reproducirse.
- Cebo*: cebo. S.m. Engado utilizado para atraer os peixes cara ó anzol.
- Depredador ictiófago*: depredador ictiófago. S.m.
- Desova*: desove. S.f. Expulsión dos ovos para a súa fecundación.
- Desovar*: desovar. V. Expulsar os ovos para que sexan fecundados.
- Diatomeas*: diatomeas. F.pl. Microorganismos de orixe vexetal que constitúen o plancto.
- Escalo*: escalo. S.m. (*Leuciscus cephalus*) É posible que a forma *bogardo*, recollida na fala de Goián, se refira a esta especie, pero non temos elementos que o proben. Si se refire a esta especie a voz *peixe*, documentada por Eliseo Alonso⁹.
- Esguín*: esguín. S.m. Salmónido que adquire a librea prateada na súa baixada cara ó mar.

⁹ Eliseo Alonso, *Pescadores del río Miño (tramo gallego-portugués)*, Vigo, Deputación Provincial de Pontevedra, 1989.

Espiñento: espinoso. S.m. (*Gasterosteus aculeatus*). Esta forma non aparece documentada, polo que sería a primeira proposta para esta especie.

Estacada: S.f. 1. Construción de madeira feita sobre o río e que se utiliza na pesca da lamprea. 2. Rede fixa utilizada na pesca fluvial.

Esteiro: estuario. S.m.

Fanchoca: S.f. Voz recollida por varios autores que a definen simplemente como peixe de río que se cría no Miño.

Fisga: S.f. Instrumento formado por un mango longo que ten nun dos seus extremos unha peza de madeira ou de ferro en forma de pente, sempre con dentes de ferro, e que se utiliza na pesca fluvial. Especie de angazo con dentes de ferro que se utiliza na pesca fluvial.

Freza: freza. S.f. 1. Momento en que a femia desova. 2. Desova.

Frezadeiro: frezadero. S.m. Cama, lugar en que desova a femia.

Garza: garza. S.f. (*Ardea cinerea*).

Holobiótico: holobiótico. Adx. Que realiza o seu ciclo vital nun único medio.

Lamberca: S.f. Voz recollida por varios autores que a definen simplemente como peixe de río que se cría no Miño. Unha forma semellante, *laverca*, recóllea Ríos Panisse de Sarmiento para *Salmo trutta trutta* (reo).

Lamprea mariña: lamprea marina. S.f. (*Petromyzon marinus*)

Librea prateada: librea plateada. S.f. Aspecto prateado de determinados peixes que é adquirido no seu primeiro desprazamento do río ó mar.

Lontra: nutria. S.f. (*Lutra lutra*)

Macrobento: macro-bento. S.m. Organismo macroscópico que vive nos fondos dos ríos ou do mar.

Macroinvertebrado: macro-invertebrado. S.m.

Merlo acuático: mirlo acuático. S.m. (*Cinclus cinclus*).

Pachorro: S.m. Segundo Eliseo Alonso o *pachorro*, *serrán* ou *pimpao*, é unha carpa que habita no río Miño e que procede dun estanque de Monção.

Pardella: Bermejuela. S.f. (*Rutilus arcasii*) Para a denominación deste peixe recollemos esta forma documentada por I. Alonso Estravís, que puido tomala do portugués. Esta forma non aparece recollida na fala. É probable que esta especie nin sequera teña un nome común, polo que nos vemos na necesidade de propoñer este nome xa documentado. Os libros de historia de Galicia e os dicionarios recollen unha serie de formas que poderían referirse ó *Rutilus arcasii*. Estas formas son: *bogardo*, *pachorro*, *fanchoca* e *lamberca*. Pero ante a falta de definicións precisas que nos permitan aclarar este punto, desbotámolas e obtamos por propoñer a forma *Pardella*, que ademais pode ser considerada descritiva da coloración deste peixe.

- Peixe migratorio*: pez migratorio. S.m. Peixe que desenvolve un tipo de vida anádromo ou catádromo. Peixe anádromo ou catádromo.
- Peixe residente*: pez residente. S.m. Peixe que desenvolve un tipo de vida holobiótico. Peixe holobiótico.
- Perca americana*: perca americana. S.f. (*Micropterus salmoides*)
- Pesqueira*: pesquería. S.f. Construción de pedra perpendicular á corrente do río, utilizada, principalmente, na captura da lamprea.
- Picapeixe*: martín pescador. S.m. (*Alcedo atthis*).
- Pinto*: pinto. S.m. Salmónido que non baixa ó mar. Con este significado, non se puido documentar esta forma, pero tendo en conta que é común ó castelán e que se fai necesaria, debido á perfecta diferenciación dos animais holobióticos fronte ós catádromos, propoñemos esta forma, descritiva da coloración destes animais.
- Piscícola*: piscícola. Adx.
- Reo*: reo. S.m. (*Salmo trutta trutta*) Este é o nome que recibe a troita que viaxa ó mar, tamén está documentado o nome *troita marisca*. Posiblemente tamén se refira a esta especie as voces *troita asalmonada* e *salmonexa* documentadas nos dicionarios do galego.
- Salmón atlántico*: salmón atlántico. S.m. (*Salmo salar*).
- Salmónido*: salmónico. Adx. Que pertence á familia dos Salmónidos (troita, reo, salmón)
- Sobrepesca*: sobrepesca. S.f. Captura excesiva que produce a diminución dunha poboación e dificulta a súa recuperación.
- Sollo rei común*: esturión. S.m. (*Acipenser sturio*) O *Vocabulario das ciencias* dá como sinónima a voz *esturión*.
- Talle*: talla. S.f.
- Tranca*: zancado. S.f. Salmónido que xa desovou e se encontra moi debilitado.
- Troita arco da vella* ou *arco iris*: trucha arcoiris. S.f. (*Oncorhynchus mykiss*) Recollemos estas dúas formas como sinónimas. Na fala de Goián recóllese a forma *troita arcoiris*, que a pesar da súa aparencia galega pode ser un castelanismo, debido a que fai referencia a unha especie piscícola recentemente introducida coas piscifactorías.
- Troita común*: trucha común. S.f. (*Salmo trutta*). Refírese tanto ó reo coma á troita, xa que estes dous peixes son a mesma especie.
- Troita de mar*: trucha de mar. (*Salmo trutta*) S.f. Troita que migra ó mar e que se afasta da costa.
- Troita de marea*: trucha de marea. (*Salmo trutta*) S.f. Troita que migra ó mar pero que se mantén preto da costa.
- Troita marisca*: reo. S.f. Ver reo.

Troita migratoria: trucha migratoria. S.f. (*Salmo trutta trutta*) Ver *reo*.
Troita residente: trucha residente. S.f. (*Salmo trutta fario*) Por oposición ó reo esta é a troita común.

Voitirón: S.m. Arte de pesca fluvial que consiste na utilización dunha dobre rede cónica soportada por aros.

Zamborca, falsa : zamborca. S.f. (*Alosa fallax*) Ver *Zamborca*.

Zamborca: Sábalo. S.f. (*Alosa alosa*) Polo xeral na maior parte dos vocabularios e dicionarios galegos non se diferencia entre a *Alosa alosa* e a *Alosa fallax*. Así o *Vocabulario das Ciencias* dá soamente a forma *zamborca* como tradución de *sábalo*. Por outro lado no *Diccionario Xerais Castelán Galego* só encontramos a entrada castelá *sábalo* traducida por: *zamborca, cazapo, sable*. Segundo o *Diccionario de Dúvidas da lingua galega* a forma correcta é *zamborca*, que se corresponde co portugués *sável* e presenta as variantes dialectais: *sabela, sable, sabella* e *sabenla*. O *Diccionario da lingua galega* de Ir Indo recolle baixo a entrada *zamborca*, as variantes: *xamborca, tasca* e *sabela*, e na entrada *sábalo*: *samborca, sábel, saboca, saboga*. Moitas das variantes que recolle Ir Indo son variantes fonéticas, que ademais non deixan de reflectir a confusión existente entre estes dous nomes. Todos os vocabularios e dicionarios utilizados reflicten, pois, a non diferenciación lingüística destas dúas especies, por outro lado, difíciles de diferenciar na realidade. Ante isto obtamos por propoñer unha solución semellante á do catalán (que as nomea do seguinte xeito: *Sabella falsa* (*Alosa fallax*) e *sabella* (*Alosa alosa*)), e así: *falsa zamborca* para *Alosa fallax* e *zamborca* para *Alosa alosa*.

BIBLIOGRAFÍA UTILIZADA:

- A.A.V.V. *Vocabulario das ciencias naturais*, Santiago de Compostela, Consellería de Educación e Ordenación Universitaria, Xunta de Galicia, 1991.
- Alonso Estravís, I., *Diccionario de lingua galega*, Madrid, Alhena, 1986.
- Alonso, Eliseo, *Pescadores del río Miño (tramo gallego-portugués)*, Vigo, Deputación Provincial de Pontevedra, 1989.
- Álvarez Blanco, R. e outros, *Gramática galega*, Vigo, Galaxia, 1986.
- Ares Vázquez, C. e outros, *Diccionario Xerais castelán-galego de usos, frases e sinónimos*, Vigo, Ed. Xerais, 1990.
- , *Diccionario Xerais da lingua*, Vigo, Ed. Xerais, 1988 (2ª ed.).

- Boullón Agrelo, A. I., e outros, *Diccionario normativo galego-castelán*, Vigo, Galaxia, 1988.
- Chacon Calvar, R., e Rodríguez Alonso, M., *Diccionario crítico de dúbidas e erros*, Sada, Ed. O Castro, 1992.
- Costa, J. Almeida e Melo, A. Sampaio E, *Dicionário da língua portuguesa*, Porto, Porto Editora (6ª ed.).
- Feixo Cid, X.G. e outros, *Diccionario da lingua galega*, Vigo, Ir Indo ed., 1986.
- Fernández Salgado, B. e outros, *Diccionario de dúbidas da lingua galega*, Vigo, Galaxia, 1991.
- Franco Grande, X.L., *Diccionario galego-castelán*, Vigo, Galaxia, 1983 (8ª ed.).
- García, C. (dir.), *Diccionario da lingua galega*, Santiago de Compostela, Real Academia Galega, Instituto da Lingua Galega, 1990.
- García, C. e González González, M. (dirs.), *Diccionario manual da lingua galega*, A Coruña, La Voz de Galicia, 1991.
- Martínez Almoyna, J., *Dicionário de espanhol-português*, Porto, Porto Editora (2ª ed.).
- Mata, A. de la (dir.), *Guía das especies cazables*, Santiago de Compostela, Consellería de Agricultura, Gandería e Montes, Xunta de Galicia, 1992.
- Muus, B. J. e Dahlstrom, P., *Los peces de agua dulce de España y Europa*, Barcelona, Ed. Omega, 1981.
- Pérez Alonso, M. J., *Vocabulario de Goyán*, Universidade de Santiago, sen editar.
- Ríos Panisse, Mª del C., *Nomenclatura de la flora y fauna marítimas de Galicia, I Invertebrados y peces, Verba*, Anexo nº 7, Santiago de Compostela, Universidade de Santiago, 1977.
- Rodríguez González, E., *Diccionario enciclopédico gallego-castellano*, Vigo, Galaxia, 1958.
- Sanches, J. G., *Nomenclatura portuguesa de organismos aquáticos*, Lisboa, Instituto Nacional de Investigaçã das Pescas, 1989.